

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ד אייר תשע"ט | דף היומי בבלי: בכורות לב.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן שע"ד עד סעיף ב'.

מוסר: חפץ חיים כלל ו' אות י"א עד סוף כלל ו'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

מצה בפסח שני: בלילה, ביום, או בכלל לא? | ירושלים: זרק את הקביים למדורה ו... התחיל ללכת | גליציה: בלון המריבה שהתפוצץ לקול רעמי צחוק | לייקווד: "הכולבוניק לימד אותי שיעור בנפש האדם" | ב"ב: 'עוקץ' מתוחכם של קשיש בהמלצת הרבנים... | 1637

עניינא דיומא

פסח שני: בקומרנא אוכלים מרור, בנדבורנה שותים ד' כוסות, ובליטא אפילו מצות לא אכלו...

על מנהגי קהילות ישראל בפסח שני ובימים שבין פסח לעצרת
מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

ויש שנוהגים לאכול מצות רק בסעודות השבתות שבין פסח לעצרת, וכן המנהג בויז'ניץ וטשערנאביל קארלין ולעלוב. והמנהג בבעלזא בנוסף לזה שגם אוכלים קניידלעך (כופתאות) בליל שב"ק מפסח עד פסח שני.

ובליובאוויטש המנהג לאכול מצות במשך כל השנה בסעודת שבת ויו"ט, ולא רק עד חג השבועות.

אמנם יש ששללו המנהג ונמנעו מאכילת מצה אחר פסח, כדי שיכירו שאכילת מצה אינה להנאה אלא כדי לקיים גזירת הבורא ית"ש, וכן היה נוהג הגר"א.

אכילת מצה בפסח שני

מנהג חסידים ואנשי מעשה לאכול מצה בפסח שני, בי"ד אייר ביום בין הערביים, לזכר הקרבת קרבן פסח ביום זה. אבל יש שקראו תגר על כך, שכן את הפסח והמצה והמרור עמו אכלו רק בלילה, אור לט"ו, ולא עוד אלא שאלו שהקריבו פסח שני הרי נאסרו באכילת מצה כל יום י"ד, כשם שאנו אסורים לאכול בי"ד ניסן.

מנהג אנשי מעשה לאכול מהמצות של פסח בכל סעודה שאוכלים בין פסח לעצרת, בין בחול ובין בשבת, משום חביבות המצוה.

בספר 'גדולת מרדכי' כתב הטעם, שהוא כמו בחולה שבעת עסקו ברפואות אסור לו לאכול מאכלים גסים, ואחר שהלך החולי, אף שמותר לו כבר לאכול מאכלים גסים, מ"מ צריך עוד ליקח כמה ימים מהרפואות כדי שלא תחזור עוד לעולם - כן הוא במצה של פסח שנקראת 'מיכלא דאסוותא', והוא לרפאותו מכל הפגמים, ובפסח אסור מחמת כן לאכול חמץ שהוא כמאכלים הגסים - אף לאחר פסח שאוכלים כבר חמץ, אוכלים גם מצה, לרפאותו ולהחזיקו שלא יחזור עוד לעולם.

ובספר 'אוהל מועד' (ח"ב דרך שישי) כתב טעם אחר לנוהגים לאכול עד שבועות, לרמז כי שבועות הוא עצרת של פסח כמו ששמיני עצרת של חג הוא עצרת מסוכות, והימים שביניהם הם כמו חול המועד, וע"כ אוכלים מצה. וכך היו נוהגים הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאזניץ זצ"ל והרה"ק רבי מרדכי מאליק זצ"ל.

אדמו"רי נדבורנה המנהג לערוך שולחן 'סדר' שולחן במצה מרור וד' כוסות.

וכאמור, בליטא נהגו שלא לאכול כלל מצה בפסח שני ואף לא בכל השנה, כדי שיכירו שאכילת מצה אינה להנאה אלא כדי לקיים גזירת הבורא ית"ש, וכן נהג הגר"א והחזו"א. וכ"כ במנהגי הגה"ק מהר"א מטשכנוב שלא אכל כלל מצה בפסח שני.

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג"
במייל: hamenhog@gmail.com

ולכן יש שנהגו לאכול רק בליל ט"ו אייר לזכר אכילת קרבן פסח שני, וכן היה מנהגו של המהר"ם א"ש וחותרו הגה"ק רבי דוד דייטש זצ"ל, כמו שהובא בספר 'זכרון יהודה'.
ובחצרות החסידים נוהגים לאכול גם ביום י"ד וגם בליל ט"ו, ולא חששו לתמיהת המפקקים, כיון שהעיקר הוא ההתחלה וההכנה, יותר מהמעשה בעצמו. וכן המנהג בבעלזא, חב"ד וספינקא.

ויש נוהגים לאכול גם מרור עם המצה בפסח שני, דקרבן פסח שני היה נאכל על מצות ומרורים, וכן המנהג בקאמארנא. ואצל

בזכות אדוננו בר יוחאי

אחי עמד לידי נשען על קביו, כשאני תומך בו, ולפתע הוא אומר לי בנחרצות: "אני הולך לזרוק את הקביים לתוך המדורה!"

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א במעשה מופלא, מאוצר סיפורי הישועות בזכותא דרשב"י

ושמחה וריקודים - "לכבוד התנא האלוקי רבי שמעו בר יוחאי... לכבוד התנא האלוקי רבי שמעו בר יוחאי..." והנה, אחי העומד לידי כשהוא נשען על הקביים, ואף אני תומך בו, ולפתע הוא אומר לי בלשון נחרצת, הנה אנוכי הולך וזורק את הקביים לתוך המדורה...

אני עניתי לעומתו בקול נחר ותקיף - שלא כדרכי - ח"ו, אל תעשה כן! אבל, בטרם סיפק בידו להשיב לי, אזור אחי אומץ, התקרב בכוחות עצמו ללהבות האש, כשאני ממחר אחריו - מתוך אחריות, ועד שקרבתי אליו נשתתקו כלי הזמר בראותם איך שהוא באמונתו התמימה זורק אחד מהקביים אל האש... ובתוך כדי דיבור זורק גם את השני בכח לא לו ללשונות האש אשר אכלו אותם בתוך כמה רגעים, ונאבדו שני הקביים מן העולם.

ומיד החל בכוחות אדירים להשתמש ברגליו ולהלך בהן - כשלפי דעת הרופאים היו רפויים מבלי שיהא יכולת לרפאותן - ועד היום הינו מהלך כאחד האדם...

והאמת נאמר, שאם היה נמלך מתחילה לא היו מורים לו לעשות כן, אבל זאת למדנו, על תוקף וחוזק האמונה בכוחו דרשב"י שמעמיד את האדם על רגליו.

אגב, אותו יהודי הבטיח ליושב במרומים, שכשיתרפאו רגליו ירקוד בהן לשמח חתנים בחתונתם - ועד היום ההבטחה מתקיימת ברגשות הודיה.

(באר הפרשה ל"ג בעומר תשע"ח)

נביא כאן מעשה נפלא שנשלח במכתב בשנת תשע"ז. וכה כתוב שם: "מעשה שהייתי עד לו, אות ומופת שאירע בזכותא דרשב"י בל"ג בעומר, לפני יותר מחמישים שנה, בשכונת הורנשטיין בירושלים, בעת הדלקת המדורה ע"י חסידות באיאן.

שנה לפני אותו ל"ג בעומר נפצע אחי אנושות בתאונת דרכים בנסיעתו מצרפת לשווייץ, כשהרכב בו נסע וישב ע"י הנהג, התדרדר במורד הר גבוה עד לתהום. בחסדי שמים הזעיקו עוברי הדרכים את אנשי ה'הצלה' שהוכרחו לחתוך את דפנות הרכב ע"מ לחלץ ממנו את הנוסעים שהיה גופם דחוק בתוך הרכב. הללו הובילוהו לבית החולים, שם היה נתון לחסדי גויים נוצרים שונאי ישראל (אין כאן המקו להאריך בנסיונות שעברו עליו כאיש יהודי חרדי בודד ויחיד במצב נורא...) בחסדי ורחמי שמים נחלץ האח לאיטו ממצב סכנה עד שהיתה מציאות ואפשרות להעבירו לשווייץ - קרוב לבני משפחתו וצאצאיו.

עברה שנה, ולקראת פסח זכה לעלות לארץ הקודש עם ב"ב ומשפחתו לחוג את חג המצות בא"י, ונשארו שם לזמן ארוך. השמחה בין בני המשפחה גאתה וגדלה - לראותו חי וקיים ומדדה על רגליו בעזרת קביים (אחרי שרופאים מומחים גדולים מאד החליטו בחדשים הראשונים אחר התאונה, שכדי שהוא ישאר בין החיים חייבים לכרות את שתי רגליו ל"ע).

בליל ל"ג בעומר הביאו את אחי להדלקה הנ"ל, והנה, אחר שזקני החסידים יצקו שמן והעלו את להב האש, מתוך שירה

המידע שר' יוסף דיאמנט הביא עמו מהעיר ריישא, היה שווה מיליונים. הוא לא מיהר לשחרר אותו, אך בסופו של דבר גילה זאת - ותהום כל העיירה...

שתי האחיות שרבו על "העגילים של אמא", ומה שהתברר לבסוף מעשה אמיטי שאירע בעיירה גליציאנית, המספק נקודה חשובה להתבוננות גם לימינו

בעגילים, שהוא מקבל על עצמו את המינוי בתנאי: רק אם הוא יסכים להתלוות אתו ביחד לריישא - העיר הגדולה הסמוכה לסטריזוב - כדי לשום את ערך היהלומים אצל סוחרים. ותנאי כפול קודם למעשה: ימין שניידער יתן תקיעת-כף שלא לספר דבר אודות כך לאשתו...

בלית ברירה הסכים לעניין, אך הפציר בבורר שיסע לבד לריישא מתוך אמון מוחלט במידע שיביא. ר' יוסף דיאמנט היה מספיק חכם כדי לא להסכים לכך. סופו של דבר שה"משלחת", שכללה את הבורר והחייט, יצאה לריישא.

המידע שר' יוסף הביא מריישא היה שווה מיליונים, והוא לא מיהר לשחרר אותו. אך בסופו של דבר גילה זאת - ותהום כל סטריזוב: הסוחר הנודע מר שיף העריך את שווי העגילים ב... חצי זהוב. הסוחר מר צוקר היה פחות נדיב, והעריך את שוויין ב... שישים גרוש!...

הבלון התפוצץ, מותיר אחריו שתי אחיות שלא יודעות היכן להחביא את בושת פניהן על מהומה ללא מאומה. על מריבה מטופשת שחוללו בגין ביצה שלא נולדה - - - פתאום נעלמו להם כל הטיעונים שידעו לשלוף שני הצדדים ברוב כישרון. לדוגמא, טיעון בסיסי מצד באשי היה, שהעמדה שלה איננה כלכלית גרידא, כי אם רגשית: "לעגילים של אמא" יש עבורי ערך סנטימנטלי גבוה! אך באותו רגע שהתברר שהם שווים שישים גרוש, התנדפה לה גם הסנטימנטליות...

אם נתבונן מעט נגלה, שאחוז גבוה מכלל המריבות והמחלוקות מתנהלות על 'לופט געשעפטן', 'עסקי אויר'. בלונים נפוחים שמתפוצצים חיש מהר... אף אחד לא יאמר לך, וגם הוא עצמו לא מודע לכך, שהוויכוח הוא ברמה של דמיון. אך מה לעשות, וזו האמת.

נקודה חשובה להתבוננות בימים אלו - - -

(גיליון 'איש לרעהו' ניצבים תשע"ו)

במשך שנים הסתערה מחלוקת ב'סטריזוב' - עיירה גליציאנית קטנה. היה זה בתקופה שבין שתי מלחמות העולם, הראשונה והשנייה. לא מחלוקת על הראשות המוניציפלית, וגם לא על תפקיד 'הגבאי הראשי'. מחלוקת פרטית קטנה - אך גדולה, מחלוקת שכדרכה הרעה גוררת עמה אנשים ולשונות רעות. זה מצדד בצד זה, משנהו בצד השני, ובתווך מרקד השטן, שש ושמש על שצלחה מלאכתו.

אז הסיפור היה כך (כפי שסיפרו לימים בנו של אחד הבוררים שמונה לפשר בין הנצים): פעריל, אשתו של בנימין החייט - או "ימין שניידער" בלשון העם - ניצבה מחד גיסא, ומאידיך גיסא עמדה באשי, אשתו של "מרדכי מלמד". הן היו שתי אחיות, ועילת המריבה היתה סביב ירושת "העגילים של אמא"... שכיית חמדה, מעוטרת יהלומים יקרים.

לצערה של באשי, היתה פעריל מוחזקת בעגילים. ידה היתה אם כן על העליונה, אך כמובן שחזקה בלבד עדיין לא מספקת ניצחון. במשך שנים התנהל ביניהן דיון, ואף התגלגל לערכאות של עכו"ם. בסופו של דבר הוחלט על הליך שנקרא זבל"א. כלומר: "זה בורר לו אחד", כל צד בוחר דיין או חכם שייצג אותו, ואח"כ בוחרים דיין מוסכם כשלישי בהרכב. את האחות המוחזקת בעגילים ייצג ר' יוסף דיאמנט (שבנו, שלמה יהלומי-דיאמנט תיאר לימים את כל ההתרחשות), ואת האחות השנייה ייצג ר' הירש גלנדר. החכם השלישי היה הגאון רבי שמואל שיף זצ"ל, רבו של הכפר 'ניבילץ'.

עוד לפני שהחלו הדיונים בפועל, החליט ר' יוסף דיאמנט לעשות מעשה ולברר לעצמו מה שווי העגילים. הוא לא רצה לגשש באפלה, וגם הרגיש צורך לפשוט לעצמו את החידה הסתומה: מאיפה השיג 'יצחק קצב' - אביהן של האחיות המתגוששות - סכום כסף כה גדול כדי לרכוש כאלו עגילים יקרים לאשתו? והרי כולם הכירו אותו כמי שהיה מכונה בשטעטל "עני ואביון מגוזלו". לפיכך הודיע לימין שניידער, בעלה של פעריל המוחזקת

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

18 ש"ח ורהמתם

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:
סט הספרים המבוקשים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת' ויקרא ב'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום של 42,000 ש"ח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

נות בדרר

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

ס'ט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא ב'

2 כרטיסי הגרלה על 42.000 ש"ח

מסלול מס' 28 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

הגר"י זילברשטיין שליט"א: "את העצה הזאת צריכים לפרסם בכל בתי האבות לקשישים"

התחבולה המחוכמת שהחזירה את הבנים הביתה

גילו את האמת. בכספת היו אבנים פשוטות מהרחוב, וכדי שלא יהיה בכך שקר גמור, הכניס האבא גם שתי אבנים טובות קטנות, שיועדו לנכדים, ולא לילדים כפויי הטובה. ליד האבנים הפשוטות הניח האבא פתק ובו כתב: 'ככה יעשה לבנים שלא מכבדים את אביהם, וממתינים לאבנים...'

"כששמעתי את העצה הזו שנתן הת"ח לאבא הזקן", אמר הגר"י זילברשטיין, "שפשפתי ידיי בהנאה גדולה, שכן היתה זו אכן עצה טובה מאוד".

בסעודה שלישית פרשת 'קדושים', בה קראנו 'לא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו', הסביר הרב את הדברים ואמר, שהילדים הללו מחויבים בכבודו של האב, ובפוסקים מובא שכן שאינו מכבד את אביו מותר לדפוק על הבימה ולהכריז עליו כרשע, ואם לאחר שקיבלו את הירושה הם לא מכבדים אותו.

עצתו של הת"ח היתה אפוא עצה טובה מאוד. דהיינו, אין כאן איסור גניבת דעת, כי כל בן הוא בעל חוב לאביו, כיון שהאבא השקיע בו כל חלבו ודמו, ואם הבן לא משלם, הרי הוא גנב, ומותר לגנוב דעת גנב כדי שישלם מה שהוא מחויב לאביו. וצריך לפרסם את העצה הזו ב... בתי אבות, ולייעץ לכל מי שנתקע בבעיה הנ"ל, שיעשה כפי שיעץ הת"ח...

(קול ברמה' - בטאונה של רמת אלחנן, גיליון 330)

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: "הגיע אלינו סיפור של אבא שהוריש כבר בחייו את כל נכסיו לבניו, והתוצאה הישירה מכך היתה שהבנים כבר לא באו לבקר את אביהם הקשיש והאלמן... פשוט וברור שהאב המוריש לא עשה טוב, וגם חז"ל דיברו על כך, אבל המציאות בשטח היתה שעד שהבנים חשבו שתהיה להם ירושה מאביהם, הם הגיעו לבקר, וברגע שקיבלו כבר את כל הנכסים, הם פסקו מלהגיע לביקורים.

"האב היה אובד עצות ולא ידע מה לעשות. הוא היה גם אלמן, ושהה לבדו בביתו. עד שהגיעו הילדים עוד היתה לו חברה כלשהי סביבו, ועכשיו שררה בבית דממה של ממש, וההרגשה של אבא היתה רעה במיוחד.

ת"ח אחד ששמע על מה שקורה בביתו של הזקן, פנה אליו ואמר שיש לו הצעה מקורית בשבילו, שבוודאי תחזיר את ביקורי הילדים. 'תתקשר לבנים, ותאמר להם שיקנו עבורך כספת גדולה, ו'תגלה' להם שהנך רוצה לאחסן בה אבנים טובות שיש לך בבית, ויש חשש שיגנבו אותן... במצב כזה', אמר הת"ח, 'כשהבנים ישמעו שיש לך עוד נכסים שלא חילקת להם, הם יחזרו לבקר אותך'...

"מיותר לציין שלאבא לא היו כלל אבנים טובות וגם לא מרגליות, והעצה הזו ניתנה לו רק כדי להחזיר את הילדים הביתה... "לאחר שנפטר האב, והבנים פתחו בשקיקה את הכספת, הם

פרשת השבוע

הגיע רבי אליהו לופיאן לביתו של הגר"ד סולובייצ'יק, להכניס את נכדו לישיבה. אמר לו הגר"ד: "אני לא יכול... אני מוסר שיעור בחדר הקטן הזה, לדעתך, כמה יכולים להיכנס בחדר?" הביט רבי אליהו ואמר: "30 בחורים..." אמר לו: "נכנסים כאן 60 בחורים.. הרי אין כאן מקום לסיכה..."

הגאון רבי מיכל שטרן, רב שכונת עזרת תורה בירושלים, עם סיפורים מיוחדים על עמל התורה

רבי אליהו כדי לשכנע את ראש הישיבה לקבלו. כשהגיע רבי אליהו לביתו של הגר"ד סולובייצ'יק קיבלו בכבוד גדול, שהרי ידע רבי יוסף דוב מה דעת מרן הגר"ז מבריסק על רבי אליהו לופיאן, ושאלו: 'מה אתה רוצה?' אמר לו: 'להכניס את נכדי!'

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג')
שְׁתַּחֲוּ עַמְלִים בְּחוּרָה (נ"ט)

אבי זצ"ל אמר: סיפר לי מו"ר רבי אליהו לופיאן, שרצה להכניס את נכדו לישיבת בריסק אצל הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל, ומכיון שהנכד ידע שקשה להתקבל שם, שלח את סבו מו"ר

אמר לו הגר"ד: 'אני לא יכול...'

'מדוע?' שאלו רבי אליהו..

אמר לו: 'אני מוסר שיעור בחדר זה, והיה זה חדר קטן.

'לדעתך', שאלו רבי יוסף דוב, 'כמה יכולים להיכנס בחדר?'

הביט רבי אליהו ואמר: 'כשלושים בחורים...'

אמר לו: 'אם אני אומר לך שנכנסים כאן שישים בחורים? הרי

אין כאן מקום לסיכה... ואיך אכניס את נכדך?...'

אמר רבי אליהו: 'א"כ, בוודאי אתה צריך להכניס את נכדי..'

שאלו רבי יוסף דוב לפשר הדברים, ואמר לו: 'אם נכנסים כאן

ע"פ דרך הטבע - אתה צודק שיותר משלושים אי אפשר להכניס,

אבל אם נכנס שישים - בהכרח שהוא כבר לא בדרך הטבע, מכיון

שהבחורים, כל מהותם הוא לימוד תורה ולא אכפת להם בדחוקות

ובצפיפות איומה.. א"כ לא יהיה אכפת להם אם יכנס עוד אחד..

שהרי חוץ לדרך הטבע יכול להיכנס עוד אחד...'

כך למדו פעם, בשיא הלחץ והדחוקות, לא יכלו להחזיק גמרא

גדולה כי לא היה מקום להחזיק גמרא גדולה, וכך למדו והתעלו

בתורה ויראה.

איך ישנו מרן רבי איסר זלמן ומרן רבי ברוך בער

אבי זצ"ל סיפר: שמעתי מאחד התלמידים של רבי שמחה

שעפס שלמד בבריסק, אז הוא אמר לי שלבריסקער רב היה לו את

החבורה שלו שהיו מגיעים ללמוד אצלו קדשים לכמה שנים, ואחר

כך היו מגיעים חבורה אחרת. זה לא היה קל ללמוד אצל הרב

קדשים. הרב היה רב העיר ולא יכל לקבוע במדויק מתי השיעור

יתחיל (הוא רצה בכך, אבל העניינים של העיר עיכבו אותו).

השיעור היה צריך להתחיל בשעה שש בלילה, והיה זמנים

שהיה מתחיל בשבע ושמונה. בחוץ, בחורף, היה קר, היה שלג,

ובבית הרב היה מאד חם. הבחורים התלמידים - היה להם

מעילים חמים, אבל פחדו להוריד את זה. הילדים בחוץ יכלו

לשחק עם המעילים ולקלקל אותם. אז היו כאלה שאחזו את

המעיל לידם, ואחרים נשארו לבושים עם המעיל וזה היה מאד

קשה.

הרב ראה את הצער של התלמידים, אז הוא פעם אמר להם:

"אתם חושבים שאתם סובלים בשביל תורה?" אז הוא קרא להם

והכניס אותם ל'בית דין שטיבל' (חדר הבית דין) שהיה אצלו

בבית, הוא הוציא מתחת לשולחן ה'בית דין שטיבל' שני שקים

ואמר להם: "על שני השקים האלו - על אחד ישן ר' איסר זלמן ועל

השני ישן ר' ברוך בער במשך שנים, וכך הם למדו."

עידודו של החפץ חיים

ישנם אברכים שבאו מחו"ל והיה להם שם כל טוב, ואילו כאן

חיים בתנאים של עוני ממש, כדי לחזקם הביא להם אבי זצ"ל את

הסיפור מהחפץ חיים.

בערב יום כיפור, תלמידי הישיבה בראדן היו מתקבצים

ובאים לביתו של הכהן הגדול. הם מבקשים לספוג עוד מעט לובן

להתנקות מחטאים קודם יום הדין. ביתו של החפץ חיים הומה מאדם, רבינו יושב מהורהר, מביט בבחורים, בוחן אותם בזה אחר זה. והנה רואה הוא ביניהם את הבחורים שהגיעו לישיבה מאמריקה הרחוקה. ליבו גואה ורגשותיו מביאות אותו לומר כך: "התנא רבי נהוראי אשר גר בארץ הקודש אמר: הוי גולה למקום תורה", היהודים הלא מפוזרים ומפורדים המה כעת בעולם כולו. אמריקה הלא אף היא גלות היא."

הוא שותק לרגע מהרהר, מתוך עומק המחשבה, זוקף עיניו ומגביה קולו ואמר בהתלהבות: "הביטה וראה, ריבוננו של עולם.. עומד לו בחור ועוזב את ביתו, את הוריו את קרוביו באמריקה, ארץ שמכילה כל טוב, כל התענוגות והנוחיות שם, והלא גם שם מצויות כבר ישיבות! ואילו הוא... בא לכאן... לעיירה קטנה ונידחת, ולמה? לחיות חיי צער!! הרי זו גלות בתוך גלות... לשם מי? לשם מי כל זאת? לשמך ולשם תורתך! בשל זה בלבד הלא עליך לרחם כבר על עמך ישראל, לקבץ אותו מכל גלויותיו.." הוא נאנח ומוסיף: "חייני, ריבוננו של עולם, חייני.. העת הגיעה!!!" והוא פרץ בבכייה שהרטיטה את ליבם של כל הנוכחים, ובכו אף הם, דמעות שטפו את עיניהם.

דברים אלו, שיצאו מלבו הטהור השפיעו כל כך על הבחורים, עד ששכחו את כל בעיותיהם וחזרו ללמוד בתוספת כח ומרץ.

לימוד דף היומי בשואה

מצמרר לראות איך אחד מקדושי השואה, ר' יעקב ב"ר ברוך ריעדניץ מסיגעט, ציין בצד המסכת דברים מופלאים על הזמן שלמד בשואה.

מסכת זו נמצאת בידי אחי, הרה"ג רבי זונדל שטרן שליט"א, שקיבלה מחמיו, הרה"ג רבי מרדכי אפל זצ"ל, רבי יעקב ביקש לחרוט עלי נייר למזכרת נצח את מאורעותיו בשנות הזעם הנוראים, כשמבחוץ שיכלה חרב וחללים נפלו בכל רגע. בביטחון גמור רושם רבי יעקב בין דפי המסכת, כי למרות כל הרדיפות הנוראיות, כולו הודאה ליושב במרומים שהצליח בידו להמשיך וללמוד את הדף היומי במסותרים, ואף לסיים מסכת ועוד מסכת, עד כי לסיים את מסכת סוטה, האחרונה שבכרך זה לא עלה בידו, וכדורי המוות ככל הנראה הכריעוהו בעודו עוסק במעיין התלמוד.

בתחילת הכרך שלפנינו, כותב רבי יעקב את הודאתו ליושב במרומים, שזיכהו להתחיל ולסיים מסכת זו בשנת תרצ"ג, בעיר סיגעט, אלא שבבואו לרשום את לימודו בפעם השניה במחזור הבא,

היה זה בשנת תש"א בעיצומם של ימי התופת. והמלחמה. וכה רושם רבי יעקב בעמוד הראשון של מסכת נדרים, אלו דבריו המרטיטים:

מי אנוכי שאזכה להודות לד', כי עפר אני בחיי ורימה ותולעה אחר מיתתי, ובפרט לך דומיה תהילה. אבל לעצור במילים מי אוכל. הפעם אודה לה' בכפלים כי זה הפעם שנית שזכיתי להתחיל בש"ס ללמוד מסכת נדרים, וד' היה לי בעזרי וקל שקי

יתן לי ולכל ישראל רחמים, שיכולים לעמוד כנגד הצרות שנתגברו עלינו, כי בצרה גדולה אנחנו עכשיו, כצאן לטבח יובל, וכעפר ארץ תחת רגלי כל האומות וכקוצים בעיניהם.

אהה רבש"ע, השקיפה ממעון קדשך וברך את עמך ישראל במהרה, וידבר עמים תחת רגלינו ונזכה לביאת גואל צדק ישראל ולבנין בית המקדש במהרה, כי למה יאמרו הגויים איה אלוקיהם ובאמת אלוקינו בשמים, ובמהרה יחוס עלינו בישועות כלליות, והעושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל במהרה אכ"ר.

כה דברי השפל, והמדוכא בייסורים בכפלים שאי אפשר לפורטם, וקמיה שמיא גליה העותר והמצפה בכל רגע ורגע לישועה בתוך שאר ישראל, יעקב ב"ר ברוך ריעדנץ סיגעט א שלח תש"א.

ובהמשך כותב:

ב"ה. אבקש מאדון כל העולמים שימחול לי בסליחה גמורה, על מה שלא למדתי מידי יום ביומו את הדף היומי כמו רגילות שלי, כי חלילה לא במרד ובמעל עשיתי זאת, אלא אנוס הייתי מחמת הרדיפות של הרשעים יש"ו, שהיו רצונם לגלות אותי עם כל ב"ב תלינה בגלותי, לדאבון נפשי, עם שאר אחינו בני ישראל. ומחמת צרות וצרות שונים שנגעו בי, לא היה לי פנאי ללמוד, כי טרוד הייתי להציל אותי עם כל בני תעודות, והקב"ה ברב רחמיו היה לי בעזרי והציל אותי עם כל בני ביתי, ומעתה אודה לו בכל לבבי הנשבר, ואקוה דבעזרת ד' להשלים מה שחסרתי, אם יתן לי כח. והיום סיימתי פעם שניה מסכת זו, פה סיגעט מש"ק שמות תש"ב לפ"ק יעקב.

(מתוך 'מידות והנהגות טובות')

קול העם

הדלת כבר היתה מתוקנת, אבל משהו אחר המשיך להציק לי: מדוע אדם שמקדיש שעות וימים עבור הזולת, לא מסוגל להקדיש עבורי חצי דקה?!

הכולבוניק שלימד את הרב ש' מלייקווד שיעור בנפש האדם

יצטרך לעשות זאת בעצמו. ניגש למקום, בתנועה נמרצת וגסה הורה לי להתרחק מהדלת ולא להפריע לו, וכשהעצבים עוטפים אותו סידר בידי המיומנות בתוך שניות את הבעיה. הוא כמובן התבייש לבקש תשלום נוסף על העזרה הקטנה, והלך לדרכו.

אז הדלת כבר הייתה מתוקנת, אבל משהו אחר המשיך להציק לי: מדוע אדם שמקדיש שעות וימים עבור הזולת, לא מסוגל להקדיש עבורי חצי דקה?!

חידה.

לבסוף מצאתי את התשובה: כל השעות שהוא מקדיש לאלמנים ולשבורי לב הם תחת הכותרת הבומבסטית "חסד", ו"מסירות נפש". אה, גיוואלדיג! נפלא! אבל סתם לעזור ל"לקוח" - זו לא בדיוק משימה שמופיעה ברשימת המצוות שלו... אין לי טענות, הוא בסך הכל אדם יקר שעוזר לרבים, וגם לי עזר פעמיים: פעם ראשונה - בציר של הדלת, ופעם שניה - ללמוד על נפש בני האדם באשר הם.

(מוסף שבת קודש, יתד נאמן)

את ה'כולבוניק' שהזמנתי לתקן אצלי את מנעול הדלת - מספר ש' כ' מלייקווד, ארה"ב - גיליתי בצורה מעניינת. יום אחד הבחנתי שהוא עובד על מנגנון הנעילה בבית של השכנים במשך שעות ארוכות, כדי לפתור להם בעיה סבוכה. מדובר במשפחת אלמן נתמך, והכלבוניק עבד שם חינום. מסתבר שהוא מקדיש מידי שבוע שעות ארוכות של התנדבות, אצל משפחות נזקקות ללא תשלום וללא כל תמורה! מאד הערכתי אותו על כך, ולא היה לי ספק שביום שאצטרך - אזמין רק אותו!

ויהי היום. הזמנתי אותו. הוא ביצע את התיקון וביקש טבין ותקילין. שילמתי לו ברוחב לב ביודעי שבאמת מגיע לו! לאחר שסיים את התיקון, שאלתי אותו לגבי בעיה קטנה נוספת שהייתה בציר הדלת. הוא השיב שמדובר במשהו קל שאוכל לסדר בעצמי, ואמר לי כיצד לעשות זאת. ניגשתי לעשות זאת, אך הסתבכתי, שכן הייתי צריך שתי ידיים כדי להחזיק את הדלת שאיממה להשמט מחוץ לציר, ועוד שתי ידיים - שלא היו לי - כדי לטפל בבעיה עצמה... הוא ראה שאני לא מצליח והבין שכלתה אליו הרעה, והוא

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הרי **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

באיזה מקרה מועיל 'עירוב חצרות' משותף רק לטלטול בכל חצר בפני עצמה?

חכמינו ז"ל: "כיון שהותרה הותרה", דהיינו, כיון שהותרה שבת זו בכניסתה, הותרה כולה. ולכן מותר לטלטל חפצים מחצר לחצר בזריקה מעל למחיצה (שהרי הפתח סתום), או בדרכים אחרות. ויש אומרים שהטלטול מחצר לחצר אסור, ורק הטלטול בכל חצר בפני עצמה מותר על סמך עירוב זה; אך דעת רוב הראשונים כדעה הראשונה, וכן הלכה. ואם הפתח שב ונפתח בשבת - לכל הדעות חוזר העירוב לתוקפו המלא.

[שו"ע שעד, א, משנ"ב ב, ג רז, שעה"צ ח, וביה"ל ד"ה ונסתם הפתח, וד"ה ונסתם בשבת; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

'עירוב חצרות' שנעשה לשבת אחת - האם מועיל לשבתות הבאות?

מועיל העירוב מיד, אף לאותה השבת, כי מאחר וחל בכניסת השבת הראשונה, שבה היה הפתח פתוח - שוב אינו בטל לחלוטין, וכשהפתח נפתח, 'מתעורר' העירוב ושב לתוקפו לאלתר. ואם כי לדעת כמה ראשונים אין לדין זה מקור בגמרא; וגם מסברא קשה להבין מדוע תועיל תחולת העירוב בשבת הראשונה לשבתות הבאות - עם זאת, מאחר וכן דעת חלק מהראשונים, והשולחן ערוך, וכמה מהפוסקים האחרונים, ניתן להקל.

[שו"ע שעד, א, משנ"ב ד, שעה"צ א, וביה"ל ד"ה ונסתם הפתח, ד"ה ואפילו, וד"ה ונסתם בשבת; (וראה ביאורים ומוספים דרשו, 1)]

כפי שלמדנו, 'עירוב חצרות' משותף לשתי חצרות ניתן לעשות רק כאשר יש ביניהן פתח או חלון המאפשר מעבר בני אדם או חפצים מזו לזו. ושתי חצרות שעירבו על סמך פתח שביניהן, והפתח נסתם לפני כניסת השבת - כיון שבכניסת השבת, שהיא שעת תחולת העירוב, היה הפתח סתום, אין העירוב חל; ואף אם ידוע כי במהלך השבת הפתח יפתח מחדש.

אולם, אם הפתח נסתם רק לאחר כניסת השבת - אף אם אינו אמור להיפתח עוד לעולם, העירוב מועיל עד לסוף שבת זו; ובלשון

בהמשך לאמור: תחולת 'עירוב החצרות' בכניסת השבת מועילה רק לשבת זו, אבל לשבת הבאה - אם בשעת כניסתה עדיין היה הפתח סתום - אין העירוב מועיל; וזאת, אף אם במהלך השבת שב הפתח ונפתח.

ברם, אם בשעת עשיית עירוב החצרות עשאוהו על דעת שיועיל למספר שבתות; וכגון שעשאוהו בערב פסח עבור כל השבתות עד ערב פסח הבא - כל עוד הפתח סתום, אכן אין העירוב מועיל (בשבתות הבאות), אך ברגע שבו נפתח הפתח, שב העירוב וחל, דהיינו, שאף אם הפתיחה היתה באמצע אחת השבתות הבאות,

שתי חצרות שעירבו 'עירוב חצרות' משותף ולאחר מכן סתמו את המעבר שביניהן - האם העירוב מבוטל?

- אין להקל במקרה זה של סתימה מכוונת. אולם, אם הפתח נפתח לפני כניסת השבת, אף לדעת האוסרים שב העירוב וחל בכניסת השבת, למרות שביטלוהו בכוונה תחילה; ויש אומרים שאף המתירים הנ"ל לא התירו אלא באופן זה. וכמו כן, אם בעת סתימת הפתח היה בדעתם לשוב ולפתחו לאחר זמן מה - אף לדעת האוסרים חוזר העירוב לתוקפו כשנפתח בשבת.

[שו"ע שעד, א, משנ"ב ה, וביה"ל ד"ה ואפילו]

בהמשך לאמור: יש אומרים שהדין הנ"ל שתחולת 'עירוב החצרות' בשבת הראשונה מועילה לשבתות הבאות אמור אף במקרה שסתימת הפתח בין החצרות לא נוצרה מאליה, אלא דיירי החצר סתמוהו בכוונה תחילה.

אך לדעת פוסקים רבים, במקרה כזה - כיון שגילו דעתם כי אינם חפצים בעירוב, ובעת כניסת השבת, שהיא זמן חלות העירוב, עדיין היה הפתח סתום, אין העירוב חוזר לתוקפו כשנפתח בשבת. ומאחר ובלאו הכי רבים החולקים על עיקרו של דין זה שתחולת העירוב בשבת הראשונה מועילה לשבתות הבאות, כנ"ל

* שתי חצרות שמשני צידי הרחוב, ובכל אחת מהן ישנה מרפסת הבולטת מאחד הבתים שבה לרחוב, והמרפסות ממוקמות האחת מול השנייה - יכולות החצרות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו על ידי הנחת 'גֶּשֶׁר' שיחבר בין המרפסות. אולם אם יש בין המרפסות מרחק של יותר משלושה טפחים באורך קיר הבית, או שיש ביניהן הפרש גובה של יותר משלושה טפחים - אין הגשר נחשב כפתח.

* בהמשך לאמור: באופן שבו יכולות החצרות לערב זו עם זו, ולא עירבו - אסור לדיירי שתי החצרות לטלטל מבתיהם אל הגשר, וכן אל השטח שבמרפסות אשר מקביל לגשר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מהו ההבדל בין מים גבוהים לנמוכים לענין איסור 'הוצאה'?

ואינה מגיעה עד לפני המים, נחשבים המים כמוקפים במחיצה, והם רשות היחיד; אך נחלקו הפוסקים אם הקלו בכך רק במים שעומקם עשרה טפחים לפחות, או אף במים שעומקם פחות מכך; ולהלכה, ניתן להקל. ומים רדודים כל כך עד שבשעת הדחק אנשים עוברים בתוכם רגלי - לכל הדעות נחשבים כיבשה, ולא הקלו בדיני המחיצה שמעליהם.

בית העומד על שפת ים, נהר וכיוצא בהם, ויוצאת ממנו כעין מרפסת, המשמשת למילוי מים מהים דרכה, אסור להשתמש בה בשבת אלא בתנאים מסוימים, ההופכים את מקום המים שכנגדה לרשות היחיד; כיון שללא 'תיקון' זה, נחשב הים כ'כרמלית', וכשדולה ממנו מים, הרי זו 'הוצאה' מכרמלית לרשות היחיד. והקלו חכמים בדינה של מחיצה זו, שאף אם היא 'תלויה',

[שו"ע שנה, א רד, ומשנ"ב מ-מא]

הלוח היומי

י"ד באייר | לדעת חלק מהשיטות היום הוא היארצייט של רבי מאיר בעל הנס ע"ה.

היום הוא פסח שני. בסידור יעב"ץ כתב: "גילו לי מהשמים טעם שנקבע פסח שני ליום זה, לפי שבשנה הראשונה לצאתם ממצרים אכלו מהמצות עד ליל ט"ז באייר, ומכאן שהקדושה ההיא נמשכת עד לילה זה..."

יארצייט:

לדעת חלק מהשיטות היום הוא היארצייט של רבי מאיר בעל הנס ע"ה.

שנ"ז: רבי עקיבא ב"ר יצחק גינצבורג זצ"ל מפפד"מ.

תק"פ: רבי שמואל מקארוב זצ"ל.

תקע"ד: רבי אליהו שמאע ב"ר יוסף הלוי זצ"ל, אב"ד ארם צובא-חלב, בעל מכשירי מילה ועוד.

תער"ב: רבי אליהו חיים ב"ר משה מייזל זצ"ל, אב"ד, לודז'.

האם מותר להזהיר אדם מפני כניסה לשותפות שעלולה להזיק לו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

לו את האמת. כך כותב החפץ חיים בהג"ה, ובביאורים ומוספים מציינים שהוא הדין לגבי כל חיסרון, שבאמת אינו חיסרון בעצם, אלא שאצל חברו הדבר נחשב לחיסרון גדול ואם היה יודע ממנו לא היה נכנס לשותפות, חובה לספר לו זאת.

אמנם, מוסיף החפץ חיים, שכל זאת רק כשהוא משער שלא יגיעו הדברים לאוזני אותו שותף, שהוא זה שגילה על מצבו הכלכלי. אבל אם יודע שהדברים יגיעו לאוזניו ותיגרם מכך שנהא ומחלוקת, אסור לו לספר, וישתמט מלהשיב, ויותר טוב שיאמר שאינו יודע.

על כל פנים עולה מהדברים, שבמקרה שהנזק מחמת השותפות אינו ודאי, וחברו אינו שואל אותו מפורשות על הדבר, אסור לו לגלות. וכן כתב הגר"י זילברשטיין לענין אדם שרוצה להשקיע את כספו אצל מישהו שיש חשש שעסקיו בפני התמוטטות, צריך למונעו מכך, אך לא יאמר לו בפירוש, אלא יאמר לו שיש השקעות טובות ובטוחות יותר. ואם לא יתקבלו הדברים על לבו נראה שיצטרך לאתר את איש העסקים ולבקשו שיגלה בעצמו למשקיע את מצבו.

היום עומדים אנו בחלק הציורים שבסוף הלכות רכילות. הציור הראשון שכותב ה'חפץ חיים' הוא באדם שרואה שחברו רוצה להיכנס לשותפות עם מישהו, והוא מכיר את אותו אדם שאינו חושש לממון אחרים מפני טבעו הרע, שעליו להזהירו מפני השותפות [ושיהיו בזה כל התנאים המבוארים בכלל ט' סעיף ב]. ומה הדין באופן שהאדם חושש שהשותפות תזיק לחברו, לא בגלל טבעו הרע של השותף, אלא בגלל מצבו הכלכלי? בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים', שבאופן זה אסור לו לספר, דמנין לו שאכן יגיע היזק לחברו בגלל השותפות. ובביאורים ומוספים מביאים שיש מי שכתב, שאכן במקרה שברור שיגיע היזק מחמת כן, וכגון שכל העסק בנוי על חוסנו הכלכלי של השותף, חייב הוא לספר לחברו ולהזהירו מפני השותפות.

ואופן נוסף שבו חובה להזהיר את חברו מפני שותף שמצבו הכלכלי אינו טוב, למרות שלא ברור שהדבר יגרום נזק לעסק, הוא כאשר חברו שואל אותו במפורש על מצבו הכלכלי של אותו שותף, וניכר הדבר שאין הוא רוצה להיכנס לשותפות במידה שמצבו הכלכלי של השותף אינו טוב. באופן זה מותר לחברו לספר

כ"ט לעומר

פרשה נוראה היא פרשת פסח שני. באו אנשים ובפיהם טענה: "למה נגרע?" טענה זו פלאית היא, שהרי כמו שאי אפשר לקיים מצות אכילת מצה בסוכות ולולב בשמיני עצרת, כך כאן - בפסח הם היו טמאים ועבר הזמן ומה רצו אנשים אלו? והתשובה לזה: שהיה גילוי אודות חפצם ורצונם בדביקות לקב"ה, וזכות זה אכן נתחדשה פרשת פסח שני.

(שיחות הגר"ש פינקוס זצ"ל - גלות ונחמה עמ' רסג)

נשתדל לשאוף ולחפוז, להרבות בקיום המצוות ובלמוד התורה וזכות זה נזכה לסייעתא דשמיא להצליח בכך